

Szepesi Attila

MALAKIÁS CSODÁI

– Barbár szonettek –

„Minden földet, ha legendája nincsen,
menthetetlenül elpusztít a fagy...”
(Patrice de la Tour du Pin)

HADFIAK, PÖFETEG BOSZORKÁK

Régi pest-budai szilveszter-éjszakák, kavalkádotokat
megfestette-e valaki? Az ádáz
papírtrombita-harsogásban, dob-
dübögésben és mézes-mázos tangó-
harmonika-kornyikálásban a táncba-szökdöső bolondokat, akik
ropták külön-külön meg összefogódzva, velük a dzsidás-maszkot öltő
hadfiak, pöfeteg boszorkák és lenge tüllbe
öltözött, tündérlányt imitáló szotyák. A meredt-tekinetű
telihold alatt lobogó fáklyák fényénél óraszám
tombolt a mámoros hejehuja. Önfeledten
járta a bulldog-képű a bibircses banyával, nyivákoló
macska-szüzikével a turbános basa, miközben
társát kereste a delejes-tekinetű füles-
bagoly, meg az ingatag léptű medvemorgó.

MALAKIÁS CSODÁI

Az volt a mozik hőkora: az ötvenes-
hatvanas évek! Pierre komám, aki filmrendezőnek és
színésznek készült, amúgy osztálytársam volt az
Eötvös Gimnáziumban, néha
magával csalogatott egy-egy filmre, többnyire
tanítási időben. Gyültek igazolatlan óráink, de
fityültünk rá. Az orosz háborús, meg a hazai téesz-
szervezést magasztaló filmeket általában üres

nézőtér előtt játszották, ám a fekete-fehér klasszikus művekre sokan voltunk kíváncsiak. Pierre a mozi után egy-egy csehóban, savanyú fröccs mellett szakszerűen elemezte Harry Baur és Jouvett játékát, a Vörös Kocsmát meg a Malakiás csodáit.

A TRICIKLIS SUHANC

Kockakövekből építettek kétsoros barikádokat a Móricz Zsigmond térieken, amikor 56 novemberében közeledtek a ruszkok. Egymásnak fordított pléh-tányérokat helyeztek a torlaszok elé, tányéraknákhöz hasonlókat. Amikor a tankok odaértek és csörömpölve-csikorogva meghököltek, a felkelők a kapualjából lesték a hatást. Az első tank hirtelen körbe-körbeforgó lőtornyából sortüzet okádott. Vaktában aratott a halál: a gomolygó füstben sokan elestek, többek között szegény Kótya Peti is, a kacska kezű-lábú triciklis suhanc, aki egy zsák krumplival meg néhány hasas süttővel épp ekkor kanyarodott a feldúlt térre Budafok felől.

SZARVAS, HOLDFÉNYBEN

Pest határában, egy kökény-cserjés dombról lötték a felkelők a városba dél felől bezúduló harcokocikat. A váratlan sorozatoktól zavar támadt a fegyelmezett sorban haladó kocsik közt. Egyik-másik tovább haladt, némelyik viszont vakon tüzelni kezdett a domb felé. Ám mivel pontosan nem tudták, honnan jött a támadás, a kökényes alatti házakat is lötték. Barátom elmesélte, az ő házukat is találat érte: a lövedék lyukat vágott a falba, de a túlsó oldalon kiszállt a gyümölcsfák közé csapódva. Szerencsére nem sebesült meg senki, csak vastag porréteg és törmelék lepte a bútorokat, és rípiyára tört a

falitükör, meg a festmény, melyen egy szarvas bőgött a holdvilágnál.

ÓEGYIPTOMI VÁZLAT

Nem lehetett tudni, ki volt a halott, akit egy lomos belvárosi pince farakása mögött találtak. Az orvos szerint már legalább nyolc-tíz éve hunyt el, ezért mumifikálódhatott a teteme. Olyan volt, mint egy óegyiptomi piramis-labirintusból előkerült, magába-töppedt hulla. Arca kormosra feketült, bőre a csontjára dermedt. Fogsora vicsorított. Ujjjaival görbülten markolta a levegőt, mint orvmadár a fogós karmaival. Végül nem firtatták, csavargó lehetett-e vagy sebesülten elrejtőzött forradalmár, akit a patkánybűzös, dohszagú pincelyukban ért utol a végelgyengülés.

SISKÁK

Egy Tisza-parti halászcsergőben mesélte el orvos-tanhallgató komám, Brúnó, furcsa kalandját. A forradalom bukása után tizenhárom évesen nyugat felé indult, apja után, aki részt vett a harcokban és egy bécsi lágerben élt. Hol autóstoppal, hol gyalog haladt, de az egyre gyakoribb igazoltatások miatt sosem a főúton. El is tévedt és Veszprém után egy erdei tanyára ért, ahol egy nagybajszú kondás vörös-szörű disznókat, siskákat makkoltatott. Huncut mosollyal mondta: várta már, amin barátom meghökkent. Látóember volt az öreg, a falusiak olykor ki-kijöttek hozzá tanácsért. Pontosan tudta, honnan hová igyekszik Brúnó, mert „jelet kapott”, és lebeszélte a további barangolásról. Másfél évtized múlva vissza akart menni, hogy üdvözölje titokzatos vendéglátóját, de sem a tanyát, sem a siska-kondát nem találta.

ESŐCSINÁLÓK

Elfér tenyeremben a fehér mészfoltos, itt-ott kormos és ívekkel ékesített kődarab, melyet gyöngyvirágok közt a budaszentlőrinci pálos kolostor romjainál találtam. A hajdan büszke épületet a mohácsi vész esztendejében felégették a törökök. Alig maradt némi emlékeztetője, pedig egykor pusmogó hittudósok és mesteremberek, pécek, asztalosok, borászok tüsténkedtek falai közt. Éjjélkor gyakran kísértette a jámbor szerzeteseket az ördög csintalan szépasszony képében. Néha még Zsigmond és Mátyás király is be-bekukkantott vadászata végeztével némi áldomásra. Itt élt a pöttöm poéta, Csanádi Adalbert, akit a társai kifiguráztak, mert nem csak latinul verselt, hanem bárdolatlanak gúnyolt anyanyelvén is. És innen keltek útra a budai várba énekszóval aszály idején az esőcsinálók, hogy végre megcsorduljanak az ég csatornáit.

FELHŐJÁTÉK

Habfodros ruhában egy tündérlány libeg a telihold előtt. Nyomában kaffogó kutyák s egy karja-lába kalimpáló pojáca. Égi színjáték, tán sanda jósjelek, de nincs kedvem firtatni: vést hoznak-e vagy bolondórát. Lila köd borong a távoli hegyélen, azon túl pedig egy-egy kósza pillanatra felrémlik a Tátra. Ott éltek őseim, konok cipszerek, szöttes-szövők, bányászok, óraművesek. Alig ismerem legendáikat és babonáikat. Tisztelték a hegyek – hol jótét, hol ártó – szellemeit, és a barlangok labirintusában elrejtett kincseket őrző, incifinci törpéket, a hincókat, akik éjszaka kerge körtáncot roznak az arany és gyémánt vibráló lidércfényénél.